

CTITORI HUȘENI DE ODINIOARĂ: FAMILIA CHISACOV

Adrian BUTNARU

Abstract: Abstract: The study presents the evolution of a Bulgarian merchant family, from the beginning of the 19th. century, when they settled in Husi, till the middle of the 20th. century. Developing prosperous mercantile activities, while others were among the administrative notabilities of the town of Husi, the family members gathered remarkable fortunes, allowing some of them, such as Hagi Petcu Chisacov, in 1833, and Toma Chisacov, in 1919, to build the Ascension Church, the first, and St. Thomas Church, the latter. The family fortune was also used for local public donations. However, less known out of their town circle, not owing important and numerous land properties, the family documents are few, making the drawing of an accurate Chisacovs' genealogy a difficult task.

Key words: Chisacov family, Bulgarian, genealogy, founders, merchants

---

În rândul familiilor de negustori din orașul Huși, care s-au remarcat prin ctitorirea de biserici, se află și cea a Chisacovilor¹, originari de la sud de Dunăre, veniți în Moldova la începutul secolului al XIX-lea. Unul dintre primii reprezentanți ai acestei familii este *Hagi Petcu „Kesekov”*, menționat pe o piatră de mormând ca fiind „machidonean ot Kopriștița”² (localitatea Koprivștița, situată în Bulgaria, la est de Sofia, în Munții Balcani). Exponent al

¹ Nume de familie cu rezonanță slavă (Ștefan S. Gorovei, *Genealogii hușene (cu amintiri fălticene)*, în „Prutul”, serie nouă, anul II (XI), nr. 2 (50), 2012, p. 32).

² Costin Clit precizează că Hagi Petcu Chisacov era român macedonean, din Koprivștița (*Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, în „Cronica Episcopiei Hușilor”, VIII, 2002, p. 541).

„puternicii imigrații sud-dunărene”³, acest personaj cu nume bulgar⁴, „Hagi Petcu”, venise la Huși anterior anului 1820, figurând în *Catagrafia ținutului Fălciu* din acel an ca „sudet nemțasc și scutelnic a cinstiului Consulat nemțasc”⁵.

Deși studiul evoluției familiei Chisacov prezintă „importanță redusă pentru genealogia românească”, apreciem că „trebuie totuși luați în considerație pentru viitoare cercetări privind inserția socială a alogenilor din secolul XIX”⁶. Reprezentanți ai acestei familii au venit la Huși probabil în timpul războiului ruso-turc din anii 1806-1812⁷, fiind printre cei 136 de sârbi hrivoliiți inventariați de *Catagrafia ținutului Fălciu*, din 1820. Deși erau numiți sârbi, în realitate erau etnici balcanici diverși, inclusiv bulgari⁸, „formând probabil cel mai mare grup al acestei etnii balcanice stabilit în Moldova”⁹.

Prima mențiune despre Hagi Petcu Chisacov („giupânul Petco sârbul”) este din 5 februarie 1815, când Vealea Bulgariu și soția sa, Safta, i-au vândut acestuia casa lor din mahalaua Sfântul Dimitrie, din Huși, cu 250 lei¹⁰. Peste zece ani, la 6 noiembrie 1825, Hagi Petcu și-a lăsat averea¹¹, „care până astăzi se află în părțile Rosiei și a Moldovei, în târgul Huși”, nepotului său Alexa Chisacov, fiicei sale („crescută de suflet”) căsătorită cu Eli Stoica și soției sale,

³ *Catagrafiile Vistieriei Moldovei (1820-1845)*, X. Ținutul Fălciului, partea I (1820), vol. editat de Mihai-Cristian Amărieuței și Mircea Ciubotaru, introducere de Mircea Ciubotaru, Casa Editorială *Demiurg Plus*, Iași, 2016, p. XVIII.

⁴ Numele *Petcu* provine din bulgarul *Petko*, care, la rândul său, vinde de la cuvântul *pet*, adică „cinci”, „ca hipocoristic pentru Paraschiv” (Al. Graur, *Nume de persoane*, Editura Științifică, București, 1965, p. 62; vezi și N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, Editura Academiei, 1963, p. 128).

⁵ *Catagrafiile Vistieriei Moldovei*, X. Partea I, p. XVI și 115.

⁶ Mircea Ciubotaru, *Arhhiropolii din Moldova. Noi informații și conexiuni genealogice*, în *ArhGen*, VII (XII), 2000, 1-4, p. 215.

⁷ Iustina Burci, *Profilul etnic al toponimiei oltenești actuale*, în „Arhivele Olteniei”, 31, serie nouă, 2017, p. 253.

⁸ După mijlocul secolului al XVIII-lea, bulgarii sunt colonizați în ținutul Fălciu (C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, partea I și II, *De la moartea lui Mihai Viteazul până la sfârșitul epocii fanariote (1601-1821)*, Editura All, București, 2000, p. 368). Vezi și Elena-Camelia Zăbavă, *Antroponimia în comunitățile bulgărești ortodoxe din România*, în vol. *Români majoritari/români minoritari: interferențe și coabitări lingvistice, literare și etnologice*, Editura Alfa, Iași, 2007, p. 419.

⁹ *Catagrafiile Vistieriei Moldovei*, X. Partea I, p. XI.

¹⁰ Costin Clit, *Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, p. 541; idem, *Documente inedite privitoare la biserica „Înălțarea Domnului din Huși” (I)*, în „Prutul”, anul II, nr. 7 (16), iulie 2002, p. 3, doc. I.

¹¹ Printr-un zăpis scris în limba bulgară și tradus în română, cu caractere chirilice, la data de 27 iunie 1842.

Hagioaica Chisacov¹². La momentul redactării documentului, Hagi Petcu arată că este „supus austrecesc bulgar”, în vârstă, dacă avem în vedere că pomenește și despre „bătrânețele mele”¹³. De asemenea, Hagi Petcu solicită „neamurilor” lui să fie „datoare a păzi și a împlini după aceasta dreptul în pomenita mea avere și a fiicei mele”¹⁴.

Petcu Chisacov și soția sa, Bălașa, nu au avut copii, motiv pentru care au înfiat o fată („crescută de suflet”), măritată cu Eli Stoica, care a moștenit o parte din avere. De asemenea, vedem că în aceeași perioadă trăiau în Huși și „neamurile” sale, adică alți membri ai familiei lărgite Chisacov. Printre aceștia se număra *Alexa Chisacov* (probabil nepot de frate), care primea o parte din moștenire, precum și o serie de martori, „veri primari”, respectiv: „*Ioan Chisacov*, nepotul lui *Stoica Alexovici Chisacov*”¹⁵; „mai mare nevastă, femeia lui *Alexa*, *Vasâlca Chisacov*”; „nepot lui *Toma Chisacov*, *Alexe* fiu”; „*Toma*, nepot lui *Petcu Chisacov*”; „*Sambu Pavăl Todorov Chisacov*” și „*Stoica Todorov Chisacov*”¹⁶.

Deslușirea acestor încrângături genealogice este anevoiasă, în lipsa altor mențiuni documentare. Observăm că *Alexa Chisacov* a fost însurat cu *Vasilca*. De altfel, persistența numelui *Stoica* ne-ar putea încredința că Hagi Petcu era un urmaș al unui bulgar *Stoica*, mai ales că, în testamentul soției sale apare sub forma Hagi Petcu Stoicovici¹⁷, inclusiv într-un document din 24 iunie 1839 („moș Hagi Petcu Stoicovici”)¹⁸. La mult timp după moartea sa, la 3 mai 1858, îl regăsim în reclamația Trudei (soția răposatului *Ivan Cerne*¹⁹ și fiica lui Hagi Radu Cusacov), referitoare la risipirea averii unchiului ei Hagi Petcu (aici, Petru) Stoicovici, de către fiica vitregă a acestuia, *Stoica*, fără ca ea să

¹² Idem, *Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, p. 541.

¹³ Idem, *Documente inedite privitoare la biserica „Înălțarea Domnului din Huși” (I)*, p. 3, doc. II.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ La 1820, un *Stoica Sârbul* era birnic la Huși, scutit de biserica „Sf. Nicolae” (*Catagrafiile Vistieriei Moldovei*, X. Partea I, p. 124).

¹⁶ Costin Clit, *Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, p. 541; idem, *Documente inedite privitoare la biserica „Înălțarea Domnului din Huși” (I)*, p. 3, doc. II.

¹⁷ ANV, Fond Episcopia Hușilor, dos. 20/1861, fila 22.

¹⁸ La 20 mai 1809 este menționat la Huși suditul *Costache Stoicovici*, decedat în acel moment (Costin Clit, *Documente hușene*, vol. III, Editura PIM, Iași, 2011, p. 327, doc. 355; p. 327, doc. 356).

¹⁹ Menționat la Huși, la 31 martie 1830, sub forma „*Cerne Bulgariul*” (*ibidem*, vol. II, Editura PIM, Iași, 2011, p. 318, doc. 272), cât și la 12 iunie 1834, ca martor la un contract pentru închirierea unei dughene (*ibidem*, vol. IV, Editura PIM, Iași, 2016, p. 293, doc. 321).

beneficieze de ceva de pe urma unchiului ei, în calitatea sa de cea mai apropiată rudă legitimă²⁰. În acest din urmă document, numele Stoicovici este iarăși asociat cu Hagi Petcu, însă aflăm de o nouă rudă a acestuia, Hagi Radu Chisacov (Cusacov), cel mai probabil un frate. La 2 octombrie 1859, trăia la Huși un Toma („orfan”), fiul lui Hagi Radu²¹. Privitor la numele Stoicovici, asociat lui Hagi Petcu, identificăm existența unor purtători ai acestui nume la Huși²² și la Bârlad²³, în anii 1809 și 1824. Mai trebuie menționat că Hagi Petcu Stoicovici este menționat și în pisanăa bisericii pe care a ctitorit-o.

În perioada următoare, Hagi Petcu Chisacov reapare în diverse împrejurări: la 6 octombrie 1827 era negustor (Hagi Petco Kesekov), pentru care hatmanul Matei Roset licitează patru dughene și un han cu beci de piatră²⁴, iar la 22 martie 1832 dădea mărturie pentru un loc sterp primit de la Episcopia Hușilor, situat în mahalaua bisericii „Sf. Dimitrie”, mărginit de casa lui Petre Bulgar²⁵. Anul următor, în 1833, Hagi Petcu figura printre negustorii hușeni care dețineau o dugheană („dugheana lui Hagi Petcu”)²⁶.

Negustor înstărit, Hagi Petcu Chisacov, împreună cu soția, Bălașa, și cu Hagi Arhip, au fost, între anii 1831-1833, ctitori²⁷ ai bisericii „Înălțarea Domnului”, din Huși (**fig. 1**), care ulterior a devenit biserica breslei tăbăcarilor, cizmarilor și zidarilor²⁸. Hagi Petcu dorea încă din anul 1827 zidirea unei

²⁰ ANI, Fond Documente, p. 1062, doc. 301.

²¹ Clit Costin, *Documente hușene*, vol. IV, p. 448, doc. 515.

²² La 30 mai 1809, îl întâlnim la Huși pe „săvârșitul sudit” Costachi Stoicovici (*ibidem*, vol. III, p. 327, doc. 356). La 1824 îl regăsim pe bulgarul Ștefan Stoica, supus austriac, născut în „Țara Turcească, la Zailăc”, venit la Ismail de 30 de ani, iar în Huși de opt ani, însurat cu Maria, etnic bulgar, din Cazanlăc (Silviu Văcaru, *Supușii străini din ținutul Fălciu la recensământul din 1824*, în „Prutul”, serie nouă, anul V (XIV), nr. 2 (56), 2015, p. 99 și 109).

²³ Sârbul Lupu Stoicovici, născut la Brașov, venit în Moldova de 22 de ani, însurat cu „Catinca, fată de sârbu din Rusciucu” (idem, *Supușii străini din ținutul Tutova la recensământul din 1824*, în „Prutul”, serie nouă, anul VI (XV), nr. 1 (57), 2016, p. 114) și bulgarul Brancu Stoicovici, născut „în Țara Turcească și crescut în Rosie”, venit în Moldova de 20 de ani, „însurat cu Safta, tot de la țara lui; are 2 copii”, „vinde mărfuri lipticâni” (*ibidem*, p. 132).

²⁴ Costin Clit, *Documente inedite privitoare la biserica „Înălțarea Domnului din Huși” (I)*, p. 3, doc. IV.

²⁵ Idem, *Documente hușene*, vol. IV, p. 282, doc. 305.

²⁶ *Ibidem*, vol. I, Editura Pim, Iași, 2011, p. 132, doc. 143.

²⁷ Idem, *Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, p. 541.

²⁸ *Istoria Hușilor*, comitet de redacție format din Th. Codreanu (coord.), Vasile Calestru, Boris Gorceac, Avram D. Tudosie, George Țoncu, Editura Porto Franco, Galați, 1995, p. 172; Econom Stavrofor V. Ursăescu, *Istoria fostului schit „Vovidenia”*, în *Studii și articole privind istoria orașului Huși*, vol. I, coordonat de

biserici în Huși, în zona unde își desfășura activitățile comerciale (pe strada Sf. Dimitrie, în prezent strada Ștefan cel Mare). A primit binecuvântarea episcopului Hușilor, Sofronie Miculescu²⁹, și a fost sprijinit în demersul său de către Hagi Irimia Ghibănescu (bunicul istoricului Gheorghe Ghibănescu³⁰), a fiului acestuia Hagi Gheorghe și a lui Ștefan Denis³¹.

Pisania bisericii³², situată în partea stângă a pronaosului, care s-a păstrat până în zilele noastre, cu excepția unor părți deteriorate, precizează:

„S-au <...> sfânta bisărica de cătră du(m)nelor râvnitori lui Dumnezeu și adevărați ctitorii Sfintei Înălțare, jupânul hagi Petcu Stoicovici <...>, hagi Ier(e)mie Arhip cu soție sa Ecaterina din târgu Hușului, ca să le fie spre vecinică pomenire <...>”.

„Moș Hagi Petcu Stoicovici”³³, numit astfel de către Hagi Irimia Arhip, la 24 iunie 1839, la momentul sfințirii bisericii, împreună cu soția sa, Bălașa, au donat lăcașului de cult o dugheană, situată pe strada Sf. Dimitrie, două odăi în spatele dughenii, au zidit chilia în curtea bisericii, pe care au înconjurat-o cu un zid gros din cărămidă. De asemenea, au contribuit și la cumpărarea veșmintelor preoțești și la realizarea catapetesmei, asamblată abia în anul 1837³⁴, însă au avut grijă să dea bisericii și un tablou al ctitorilor, datând din anul 1833 (**fig. 2**)³⁵. Poate că cei doi ctitori, în perioada vieții lor, au înzestrat biserica și cu alte odoare, necesare săvârșirii cultului religios, care s-au păstrat până în zilele noastre: *Sfântul Potir*, din argint aurit (1833), *Evanghelie*, legată în argint (Neamț, 1834), *Candele mari* din argint (1834), *Icoana Sf. Ierarh Vasile* (1833), *Icoana Sf. Spiridon* (1833), *Icoana Maicii Domnului* (1833), *Trei candel* de

---

Costin Clit și Mihai Rotariu, Editura Sfera, Bârlad, 2005, p. 239; Vasile Calestru, *Orașul Huși în secolul al XVII-lea*, în *AMM*, XXV-XXVII, 2004-2006, p. 181.

²⁹ Costin Clit, *Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, p. 541.

³⁰ *Ibidem*, p. 544.

³¹ *Ibidem*, p. 541.

³² O altă pisanie, din anul 1996, situată deasupra ușii de la intrarea dintre pronaos și naos, precizează: „Acest Sfânt Lăcaș a fost construit de către ctitorii Petcu Hagi Chisacov și soția sa, Bălașa, între anii 1831-1833. S-a sfințit în luna noiembrie 1833 de către episcopul Hușilor, Sofronie, primul preot fiind Bahrim Ioan”.

³³ La 20 mai 1809 este menționat la Huși suditul Costache Stoicovici, decedat în acel moment (Costin Clit, *Documente hușene*, vol. III, p. 327, doc. 355 și 356).

³⁴ *Idem*, *Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, p. 542.

³⁵ Tabloul ctitorilor, deteriorat, cuprinde și o însemnare, păstrată fragmentat: „Hagi Petcu Chesecov cu soția sa hagița Balașa, ctitorii s(fântului) lăcașului acestu(i)e cu hramul Înălțare Domnului <...> timilie cu a <...> cheltuială. 1833” (inscripție pe tabloul votiv al ctitorilor Bisericii „Înălțarea”, din Huși).

argint (1834), cărți precum: *Triod* (1831-1834), trei *Mineie* (1830-1832), *Psaltire* (1806), *Octoih* de la Buda (1831) etc³⁶.

Conform datelor furnizate de sinodul bisericii, datând din anul 1874, Hagi Petcu Chisacov a decedat în anul 1841, iar soția sa, Bălașa, în anul 1844³⁷, mormântul acestora aflându-se în naosul bisericii. Documentele păstrate ne sugerează însă că decesul lui Hagi Petcu s-a petrecut imediat după 27 decembrie 1841³⁸. Inclusiv piatra de mormânt (**fig. 3**³⁹) precizează următoarele:

„Supt această piatră odihnesc robii lui D(u)mnezeu, închinaț(i), Petcu Chesacov, machidone(a)n ot Copriștița, cu soție sa Balașa, închinată, cari cu a lor cheltue(a)lă au zidit din temelii acest sf(ânt) lăcaș spre a lor veșnică pomenire. 1841, 30 dechemvr(ie)”.

Cu doi ani înaintea morții, la 11 septembrie 1842, Bălașa Chisacov și-a întocmit testamentul, din care aflăm care i-au fost urmașii. Printre moștenitori se numără fiica, măritată cu Eli Stoica, și copiii lor: Neculce, Petru, Teodora și Pavel Stoica⁴⁰. Neculce, nepotul, primea dughenile situate pe Ulița Mare din Huși, lângă cea donată de „răposatul soț” bisericii „Înălțarea Domnului”, pe str. Sf. Dimitrie⁴¹. Casele din mahalaua „din gios, în Târgul Făinii”, le primea „Stoica, maica lui Neculce”, jumătate, și Petru, fiul Stoicăi, cealaltă jumătate, urmând ca după moartea Stoicăi să rămână în întregime fiului ei, Petru; o casă bătrânească o lasă nepoatei sale Teodora, fiica Stoicăi; un loc sterp îl lasă nepotului Pavel, fiul cel mic al Stoicăi; mai lasă 300 de ruble lui Ștefan Deniș și lui Hagi Irimia Arhip, „atât pentru pogribania me, cât și pentru purtările de mese, sărindari și parastase” timp de trei ani și îi îndatorează pe nepoții ei, Neculce și Petrache, „ca după împlinirea a trei ani după moartea me, vor rămâne îndatorați de a cheltui câte 200 lei pentru pomenire atât pentru soțul meu Hagi Petcu, cât și pentru mine, în toată viața lor, pre tot anul”⁴².

*

³⁶ *Ibidem*, p. 543.

³⁷ *Ibidem*, p. 542.

³⁸ ANV, Fond Episcopia Hușilor, Dosar 20/1861; Costin Clit, *Documente inedite privitoare la biserica „Înălțarea Domnului din Huși”* (I), p. 3, doc. VI.

³⁹ Mulțumim și pe această cale preotului paroh al Bisericii „Înălțarea”, din Huși, Florin Grosu, care ne-a pus la dispoziție fotografia pietrei de mormânt și a tabloului ctitorilor, datând din anul 1833.

⁴⁰ ANV, Fond Episcopia Hușilor, Dosar 20/1861; Costin Clit, *Documente inedite privitoare la biserica „Înălțarea Domnului din Huși”* (I), p. 4, doc. VI.

⁴¹ Costin Clit, *Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, p. 544.

⁴² *Ibidem*; idem, *Documente inedite privitoare la biserica „Înălțarea Domnului din Huși”* (I), p. 4, doc. VII.

Având în vedere că Hagi Petcu Chisacov nu a avut urmași direcți, în linie masculină, înseamnă că următorul membru cunoscut al acestei familii, **Penciu Chisacov**, din Huși, era descendent din celelalte „neamuri” Chisacov. La 1820, *Catagrafia ținutului Fălciu* înregistra la Huși mai mulți purtători ai acestui nume, trecuți în categoria sârbilor hrisovoliți, unul dintre ei fiind probabil personajul care ne interesează: „Penciu, fratele lui Țălul sârbu”⁴³, „Penciul abager”⁴⁴, „Penciu, fiul lui Iufcul sârbu”⁴⁵. În anul 1855, Penciu Chisacov era episcop al bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși⁴⁶, deținând case în mahalaua bisericii Sf. Dimitrie, acolo unde a avut case și Hagi Petcu Chisacov.

Penciu Chisacov, al cărui nume apare în unele documente și sub forma Kisacof/Chisacof, preluat și de alți membri ai familiei, a avut trei copii: o fată, *Ivcinca Chisacov* (soția lui Nicolae, fiul lui Toader Argintaru), și doi băieți: *Vasile Chisacov* și *Costache Chisacov*.

„De vreme ce întâmpinarea cea viitoare este neștiută și însuși îngerilor necunoscută”, la momentul redactării testamentului, la 12 februarie 1864, Penciu Chisacov i-a lăsat ca executori testamentari pe Stoian Dobre, Grigore Stajidirov, Hagi Hriste și pe ginerele său, Nicolae Argintaru⁴⁷, care urmau a împărți către „moștenitorii mei cei aleși, carii doresc eu să moștenească ei averea me mișcătoare și nemișcătoare ce o am” în Huși.

„Ci, mai întâi, mă rog lui Dumnezeu ca unui făcător al tuturor, să-mi ierte mulțime(a) păcatelor mele ce am făcut în această lume ca un om, mă rog tuturor creștinilor să mă ierte, cui cu ce voi fi greșit, cu orice rău le-aș fi făcut și încă de mine să fie iertați toți câți îmi vor fi greșit și orice rău mi-ar fi făcut”⁴⁸.

Fiica, **Ivcinca „Kisacof”**, primea ca zestre, printre altele, casele tatălui său din Huși, împreună cu alte case situate în mahalaua bisericii „Sf. Dumitru”. Fiul, Vasile, primea casele avute danie, prin testament, de la Alexa Petrovici, vărul⁴⁹ lui Penciu Kisacov. Al doilea fiu, Costachi, primea dugheana din vecinătatea bisericii „Sf. Înălțare” din Huși, de pe Ulița Mare. Dugheana deținută de Penciu Kisacov pe ulița Sf. Dumitru urma să fie închiriată de episcopi, chirie

⁴³ *Catagrafiile Vistieriei Moldovei*, X. Partea I, p. 109.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ Costin Clit, *Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, p. 587.

⁴⁷ Idem, *Documente hușene*, vol. IV, doc. 557, p. 478.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ În *Catagrafiile Vistieriei Moldovei*, din anul 1820, întâlnim la Huși pe „Fiodul Petrovici, sudet”, „scutelnic a cinstului Consulat rusăsc” (p. 114).

din care 20 de galbeni trebuiau să fie plata pensionului nepoatei sale Teodora, fiica lui Alexa Petrovici⁵⁰.

Din testament reiese că fiii lui Penciu Kisacof, Vasile și Costache, erau minori la momentul redactării testamentului, la 12 februarie 1864, motiv pentru care nici unul nu a fost trecut printre executorii testamentari, în schimb, printre aceștia era numit ginerele său⁵¹. De altfel, în cadrul testamentului, Penciu Chisacov condiționează acordarea moștenirii de buna purtare a fiilor săi:

„Și dacă va fi cu bune purtări ficiorii, li să va da părțile în stăpânirea lor, de nu vor avea purtări bune, să vor folosi din venitul lor numai spre a nu pierde acarele. În sfârșit, executorii acestui testament vor fi liberi a chibzui după împrejurări interesele copiilor mei și tot ci vor găsi nimerit vor face și va fi primit de toți și de mine”⁵². În finalul testamentului, Penciu Chisacov precizează: „Acestea au a urma moștenitorii mei după a me săvârșire, fiindcă cu dreptatea minții am gândit și cu limba me am grăit și cu mâna me am iscălit înaintea a marturi vrednici de credință și a dohovniceșului meu părinte. Și oricari din neamuri sau judecători politicești și dohovnicești va strica acest testament, să aibă a da samă și răspuns în zioa acee a răsplătirii înaintea nefățarnicului judecător, Domnul Nostru Isus Hristos, Dumnezeuul cel adivărat”⁵³.

Vasile Chisacov, fiul lui Penciu, este menționat prima dată la 7 aprilie 1868, când afirma că deține „o dugheană alături de a bisericii Sf. Înălțarea Domnului”, dar fiind prea mică, solicita obținerea unei părți de teren din pământul bisericii, oferind prețul de 169 galbeni⁵⁴. Apare apoi la 20 iunie 1871, în lista locurilor „arendate de Primăria urbei Huși, în urma legii de împrumut”, prilej cu care primea doi stânjeni și șapte palme⁵⁵. Următoarea mențiune este din 12 august 1881⁵⁶, iar la 1883 a fost concediat „pentru simplul motiv că acest funcționar nu era român, ci supus otoman”, pentru ca în septembrie 1896 să îl regăsim în funcția de revizor la Regia Tutunului Huși⁵⁷. În anii următori, în perioada 1885 – 1901, îl aflăm pe Vasile Chisacov menționat în diverse ipostaze⁵⁸, printre care și cea de „girant răspunzător” al ziarului

⁵⁰ Costin Clit, *Biserica „Sfântul Dumitru” din Huși*, în **AMM**, XXXVII, 2016, p. 87.

⁵¹ Idem, *Documente hușene*, vol. IV, doc. 557, p. 478.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ Idem, *Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, p. 547.

⁵⁵ Idem, *Documente hușene*, vol. III, p. 551, doc. 567.

⁵⁶ „Telegraphul”, anul XI, nr. 2800, 5 septembrie 1881.

⁵⁷ „Epoca”, seria II, anul II, nr. 242, 1 septembrie 1892.

⁵⁸ La 12 aprilie 1885, alături de alți târgoveți, Vasile Chisacov își exprimă tristețea pentru dispariția lui Costache A. Rosetti („Telegraphul”, anul XVI, nr. 3860, din 12

național-liberal „Prutu”, tipărit la Huși începând cu data de 29 septembrie 1887⁵⁹.

Costache „Kisacof”, celălalt fiu al lui Penciu, proprietar din Huși⁶⁰, este menționat prima oară la 27 ianuarie 1878, figurând printre comercianții români din Galați cu dreptul de a fi aleși în rândul membrilor Camerei de Comerț⁶¹; ulterior, la 9 octombrie 1882, apare în ziarul „Vocea Covurluiului”⁶². Istoricul Gheorghe Ghibănescu preciza că a fost căsătorit cu Paraschiva (fiica lui Sava Popov, fiul preotului Neculai Popov, din Sărata, pe Prut), având trei fete⁶³; până în acest moment al cercetării au putut fi identificate doar două fiice, *Elena* și *Maria*.

La 21 noiembrie 1910, surorile **Elena C. Chisacof**⁶⁴ și **Maria C. Chisacof**, din Huși, făceau parte dintre membrii constituenți ai Băncii Fălciului Huși, depunând un capital de 10.000, respectiv 5.000 lei⁶⁵. După 1 iulie 1915, Maria C. Chisacof s-a măritat cu Alexandru-Gheorghiu Doinariu⁶⁶ (**fig. 4**) (avocat, poet, prozator, epigramist, gazetar și traducător român), din Moinești, județul Bacău⁶⁷.

*

---

aprilie 1885). La 12 iulie 1885 este menționat la Huși Vasile Chisacof, care locuia lângă fratele său, Constache („Telegraphul”, anul XVI, nr. 3936, din 14 iulie 1885), iar la 14 decembrie 1901, același Vasile Chisacov era chemat în judecată de Primăria Huși pentru o datorie de 60 de lei, pentru neprestarea zilelor datorate la refacerea drumurilor târgului (**MO**, nr. din 176, din 8 noiembrie 1901).

⁵⁹ Ion N. Oprea, *Hușul în presa vremii – de la Melchisedec până în zilele noastre – 1869-2006*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2007, p. 259.

⁶⁰ Conform unei mențiuni din 18 decembrie 1903 (**MO**, nr. 135, din 11 septembrie 1903).

⁶¹ **MO**, nr. 21, din 27 ianuarie 1878.

⁶² „Telegraphul”, anul XII, nr. 3125, 9 octombrie 1882.

⁶³ Gh. Ghibănescu, *Familia Michiu*, în **IN**, fasc. 7, 1928, p. 182.

⁶⁴ La 6 martie 1919 este menționată domnișoara Elena C. Chisacof în Huși (**MO**, nr. 281, din 14 martie 1919).

⁶⁵ **MO**, nr. 232, din 19 ianuarie 1911. La 25 august 1911 se admite cesiunea acțiunilor Mariei Chisacov către Frumuzache Popov (10 acțiuni în valoare de 5.000 de lei) (Costin Clit, *Banca Fălciului din orașul Huși*, în „Lohanul”, anul VI, nr. 4 (24), decembrie 2012, p. 11).

⁶⁶ Site-urile https://upload.wikimedia.org/wikisource/ro/c/cb/Alexandru_Gheorghiu-Doinaru.jpg, și <http://moinesti-mihaeladr.blogspot.ro/2011/10/personalitati-moimestene.html> (accesate la data de 18.03.2018).

⁶⁷ **MO**, nr. din 1 iulie 1915.

Pe un alt reprezentant al acestei familii, **Alexa Chisacof**, îl găsim la 14 martie 1884, când avea dreptul de a fi ales membru al Camerei de Comerț Fălciu⁶⁸, iar peste doi ani, la 5 noiembrie 1886, era membru al Colegiului I Huși⁶⁹. A fost căsătorit cu Smaranda (fiica lui Dumitrachi Marole, proprietarul unei dughene la Huși, în 1833), cei doi având șase copii: *Toma Chisacof*, căsătorit cu Maria Andrian, *Petru Chisacof*, căsătorit cu o Ruxanda, *Dumitru Chisacof*, soțul Ecaterinei Mârza⁷⁰, *Maria*, căsătorită mai întâi cu un Lopătaru, apoi cu căpitanul Rusu, *Ecaterina*, soția diaconului Neculai Manoliu, și *Teodora*, soția lui Ion Cojan. Dintre frații Chisacof, despre Dumitru și Petru avem cele mai puține informații.

Dumitru A. Chisacof, menționat la Huși, în 1892⁷¹, a avut o descendență masculină, prin fiul Alexa Chisacof⁷², botezat precum bunicul său, menționat la 31 martie 1930, în Huși, unde deținea un imobil pe strada Cuza Vodă⁷³; Alexa s-a căsătorit cu Aneta, cu care a avut trei copii: *dr. Matei Chisacof*, *Sofia* și *Maria*⁷⁴.

Petru A. Chisacof a ocupat diverse funcții, respectiv „debitant de tutunuri, timbre, chibrituri și cărți de joc”, la Huși, în 1890⁷⁵, membru al Camerei de Comerț din Galați (1892)⁷⁶, alegător pentru Camera de Comerț Fălciu, în 1899⁷⁷ și consilier județean la Fălciu, în 1910⁷⁸. Anterior anului 1900, Petru Chisacof a dăruit bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși o dugheană, situată în strada Ștefan cel Mare⁷⁹.

⁶⁸ MO, nr. 272, din 14 martie 1884.

⁶⁹ „România Liberă”, anul X, nr. 2773, din 5 noiembrie 1886.

⁷⁰ ANV, *Primăria orașului Huși*, 1/1894, fila 44.

⁷¹ În anul 1892, D. A. Chisacof figura printre persoanele din Huși care întruneau condițiile de a fi aleși membri ai Camerei de Comerț din Galați (MO, nr. 219, din 5 ianuarie 1892).

⁷² Pe un Alexe Chisacov, inginer, îl regăsim pe parcursul mai multor ani: la 10 iunie 1920 (MO, nr. 53, din 10 iunie 1920), 1 mai 1921, ca membru al Direcției Generale a Poștelor, Telegrafelor și Telefonoanelor (MO, nr. 168, din 28 octombrie 1921) și la 29 septembrie 1937, ca ofițier superior (MO, nr. 225, din 29 septembrie 1937).

⁷³ MO, nr. 77, din 5 aprilie 1930; MO, nr. 253, din 13 noiembrie 1929.

⁷⁴ Ștefan S. Gorovei, *Genealogii hușene (cu amintiri fălticenene)*, p. 32.

⁷⁵ MO, nr. 185, 17 noiembrie 1890.

⁷⁶ MO, nr. 219, din 5 ianuarie 1892.

⁷⁷ MO, nr. 208, din 15 decembrie 1899.

⁷⁸ MO, nr. 244, din 30 ianuarie 1910.

⁷⁹ Const. C. Vasilica, *Copie după raportul cucernicului paroh al bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși, despre starea morală și materială a parohiei în cursul anului 1900-1901, adresat Protoeriei județului Fălciu*, în BOR, anul XXV, nr. 3, 1901, p. 339.

Despre **Toma A. Chisacof** (1854-1924)⁸⁰ avem mai multe informații. Apare menționat prima oară la 28 ianuarie 1883, când era ales consilier local la Huși⁸¹, iar în anii care au urmat îl regăsim fie implicat în activități de comerț⁸², fie în viața politică a urbei sau chiar în administrarea acestui oraș⁸³. Membru al Partidului Conservator, îl aflăm consilier local⁸⁴ și județean la Fălciu (mai 1891)⁸⁵, membru al Curții de Jurați (iulie 1906)⁸⁶, viceprimar la Huși (iulie 1905⁸⁷, martie 1911⁸⁸ – în mandatele primarilor Dimitrie P. Andriescu și George Gociu – și mai 1913⁸⁹). În februarie 1914, a participat la alegerile pentru Colegiul II al Camerei Deputaților însă obține doar 24 de voturi, nefiind ales⁹⁰.

Fiind om de afaceri, Toma Chisacof era interesat de asigurarea unor condiții bune de transport pentru a-și aproviziona dughenile pe care le avea în Huși⁹¹. Prin urmare, la 8 februarie 1898, a făcut parte din delegația de 18 fruntași ai orașului care au mers la București și au solicitat Guvernului transformarea căii ferate Crasna – Huși din cale îngustă în cale ferată normală⁹². De altfel, în iunie 1913 era numit membru al Ordinului *Coroana României*, în grad de *Comandor*⁹³, iar în luna următoare îl regăsim în calitate de președinte al

⁸⁰ Costin Clit, *Documente inedite despre biserica „Sfântul Toma” – Huși*, în „Cronica Episcopiei Hușilor”, vol. III, 1997, p. 414, doc VIII.

⁸¹ Alături de N. Cișman, Costache V. Calciu, Haralamb Nicolae, Haralamb Bosie, Ion Pavlov, Ion Andronicescu, Vasile Vasilache, Stere Atanasiu, Alexandra Idriceanu, George Mihăilescu, Vasile Nechita, cea mai mare parte a acestora fiind comercianți (MO, nr. 244, din 29 ianuarie 1883).

⁸² Mai întâi, la 1 aprilie 1888, este numit „debitant de tutunuri, timbre, chibrituri și cărți de joc la Huși (MO, nr. 18, 21 aprilie 1888), iar în 1892 figura printre persoanele din Huși care întruneau condițiile de a fi aleși membri ai Camerei de Comerț din Galați (MO, nr. 219, din 5 ianuarie 1892).

⁸³ În anii 1889 și 1890 figurează ca membru al comitetului permanent al Consiliului Județean Fălciu („Lupta”, anul IV, seria III, nr. 866, din 23 iunie 1889; MO, nr. 208, din 16 decembrie 1890).

⁸⁴ La 20 februarie 1905, Toma A. Chisacof este ales membru al Colegiului I Comunal la județul Fălciu, alături de Costache G. Buznea, Ion Semaca, Gh. Cireș și Nicolae Oltescu (MO, nr. 262, din 22 februarie 1905).

⁸⁵ MO, nr. 41, din 25 mai 1891.

⁸⁶ MO, nr. 77, din 5 iulie 1906.

⁸⁷ MO, nr. 88, din 20 iulie 1905; MO, nr. 289, din 25 martie 1905.

⁸⁸ MO, nr. 291, din 31 martie 1911.

⁸⁹ *Comunitatea israelită din Huși. Statutele și regulamentul interior pentru administrarea intereselor comunității israelite din Huși*, Huși, 1913, p. 8.

⁹⁰ MO, nr. 247, din 5/18 februarie 1914.

⁹¹ MO, nr. 172, din 19 noiembrie 1919.

⁹² „Epoca”, seria II, anul IV, nr. 679, din 8 februarie 1898.

⁹³ MO, nr. 69, din 28 iunie 1913.

Camerei de Comerț și Industrie din Huși⁹⁴; la 30 iunie 1920 era cenzor al Băncii Albina, din același oraș⁹⁵. La 14 ianuarie 1914, comerciantul Toma Chisacof era numit, de către ministrul industriei, membru al comisiei oborului de cereale din Huși, alături de Petre Harnagea și Simion Boghiceanu⁹⁶, fiind membru al acestei comisii până la 25 noiembrie 1914⁹⁷. Nu a deținut doar dugheni la Huși, pe strada Ghica Vodă sau cafeneaua din strada Ștefan cel Mare⁹⁸, ci a avut și proprietăți în județul Fălciu, precum pădurea din apropierea moșiei Urlați⁹⁹.

Toma Chisacof s-a căsătorit în anul 1879 cu Maria (1858-1924), fiica preotului iconom Gavril Andrian¹⁰⁰ din Huși¹⁰¹. „Urmând pildei străbunilor noștri”¹⁰², soții Toma și Maria Chisacof (**fig. 5**) s-au remarcat în Huși, atât în calitate de ctitori, cât și prin acte de caritate. La 1894 au dăruit bisericii „Sf. Gheorghe” din Huși un disc de argint, inscripționat: „*Huși, 1894, biserica Sf. Gheorghe, cu cheltuiala d-lui Toma Alexa Chisacov și soția sa, Maria*”¹⁰³. Au fost și ctitorii bisericii cu hramul „Sf. Toma”, din cimitirul „Eternitatea” din Huși, construită în anii 1909-1910 (**fig. 6**). În solicitarea adresată episcopului de Huși, pentru a i se acorda binecuvântarea de a construi biserica, Toma Chisacof afirma următoarele: „Pătruns de o credință sinceră, devotat bisericii, crezând în eficacitatea misteriiilor și viața viitoare și urmând pilda străbunilor mei, Hagi Petcu Chisacoff și soția sa Bălașa, care plini de evlavie către cele sfinte, dumnezeiești și nemuritoare lăcașuri au clădit în acest oraș, două biserici, astăzi parohiale: «Biserica Sf. Marelui Mucenic Dimitrie și Înălțarea Domnului», m-am hotărât și eu să dezbrac de o parte din avutul pe care mi l-a dăruit bunul Dumnezeu pentru a-l hărăzi bisericii, în sânul căreia văd mântuirea sufletului meu”¹⁰⁴. Râvna i-a fost răsplătită, pentru „clădirea unei biserici în Huși”, la 19 iunie 1910 fiind decorat de regele Carol I cu medalia *Răsplata Muncii*, clasa

⁹⁴ MO, nr. 76, din 6 iulie 1913.

⁹⁵ MO, nr. 250, din 17 februarie 1921.

⁹⁶ MO, nr. 234, din 19 ianuarie 1914. Și în 3 noiembrie 1919 Toma Chisacof este numit, de către ministrul industriei, membru al comisiei oborului de cereale din Huși, alături de Sterea I. Atanasiu și Alexandru Ionescu (MO, nr. 172, din 19 noiembrie 1919).

⁹⁷ MO, nr. 197, din 29 noiembrie 1914.

⁹⁸ ANV, *Primăria orașului Huși*, 4/1924, fila 37.

⁹⁹ Document din 16 noiembrie 1920 (MO, nr. 179, din 16 noiembrie 1920).

¹⁰⁰ Printre urmașii lui Petcu Chisacov se numără, în al Doilea Război Mondial, familia Ioan Andrian, din Huși, care au contribuit și ei la refacerea bisericii „Înălțarea Domnului”. Ioan Andrian a decedat, la moșia Hârtop, din județul Fălciu, iar urmașii săi au solicitat îngroparea acestuia în curtea bisericii (Costin Clit, *Istoricul bisericii „Înălțarea Domnului” din Huși*, p. 555).

¹⁰¹ Idem, *Documente inedite despre biserica „Sfântul Toma” – Huși*, p. 414, doc. VIII.

¹⁰² *Ibidem*.

¹⁰³ Idem, *Biserica „Sfântul Gheorghe” din Huși*, Editura Sfera, Bârlad, 2006, p. 73.

¹⁰⁴ Idem, *Documente inedite despre biserica „Sfântul Toma” – Huși*, p. 413, doc V.

I¹⁰⁵. Peste doi ani, la 7 martie 1912, Senatul României vota legea privitoare la înființarea parohiei „Sf. Apostol Toma”, pentru a deservi noua ctitorie.

Faptele în folosul public ale celor doi soți nu s-au limitat doar la ctitorirea acelei biserici. „În dorința mea ca să vin în ajutorul celor lipsiți de mijloace”, în mai 1924, după moartea soției sale Maria (†16 martie 1924), Toma Chisacof dăruia 600.000 lei, în bonuri, primăriei orașului, pentru ajutorarea săracilor din Huși¹⁰⁶. Cu câțiva ani înainte, la 14 iunie 1920, lăsase Primăriei Huși, prin testament, 500.000 lei, care urma

„a se întrebuința exclusiv pentru procurarea luminii electrice pentru orașul Huși (...). Ca amintire și ca exemplu pentru oamenii care ar dori să mai facă opere de binefacere, doresc ca Primăria Huși să oblige pe antreprenor (...) să scrie într-un loc vizibil numele meu și al soției mele ca donatori. M-am gândit că acest târg al Hușilor, reședința Sfintei Episcopii și centrul Moldovei, are un mare viitor și, deci, pentru a intra în rândul orașelor civilizate, are nevoie și de o lumină curată, cum este cea electrică”¹⁰⁷.

Printr-un testament ulterior, din 26 mai 1924, dispoziția privind uzina electrică este înlăturată. În schimb, prin noul testament stipulează ca, la doi ani de la decesul său, să se aloce suma de 30.000 lei Liceului „Elena Doamna” din Huși, pentru ca din acel fond să se întrețină la studii câteva fete sărace, dar talentate¹⁰⁸. În toamna aceluiași an, Toma Chisacof a decedat, la 8 septembrie 1924¹⁰⁹.

Toma și Maria Chisacof nu au avut copii. La momentul redactării testamentului, erau menționate ca rude: surorile Maria Rusu, Teodora I. Cojan și Ecaterina Manoliu, nepoții Alexa Chisacoff, Anastasia I. Cojan, Dimitrie I. Cojan și Alecu I. Cojan, nepoatele Elena Constantinescu (din localitatea Rediul lui Tătar, județul Iași), Paraschiva Ninea și Emilia C. Mălinescu, fina Maria N. Chirițoi¹¹⁰. Mai era menționată și Tinca D. Chisacof¹¹¹. Printre beneficiarii donației s-a numărat și Ecaterina Chisacof, din Huși¹¹² (ultimele două putând fi cumnata Ecaterina Mârza, măritată cu fratele Dumitru). Între elevele care au primit bani de la Toma Chisacof s-a numărat și o *Elena Chisacof*, din Huși¹¹³.

¹⁰⁵ MO, nr. 61, din 19 iunie 1910.

¹⁰⁶ ANV, Fond Primăria orașului Huși, Dosar 4/1924, fila 3.

¹⁰⁷ *Ibidem*, fila 6.

¹⁰⁸ *Ibidem*, fila 7.

¹⁰⁹ Este menționat defunct și la 16 octombrie 1925 (MO, nr. 86, din 17 aprilie 1926).

¹¹⁰ ANV, Fond Primăria orașului Huși, Dosar 4/1924, fila 6v.

¹¹¹ *Ibidem*, fila 7.

¹¹² *Ibidem*, fila 21.

¹¹³ ANV, Fond Primăria orașului Huși, Dosar 4/1924, fila 21.

La 31 martie 1930, numele defunctului Toma Chisacof apare în contextul în care Maria N. Ciobanu trebuia să plătească o taxă de succesiune¹¹⁴.

*

Între descendenții familiei Chisacov întâlnim, la Huși, și pe un *I. Chisacof*, „antreprenor din județ” la 1898¹¹⁵. La rândul ei, *Maria Chisacov* era menționată la Administrația de încasări și plăți Fălciu, de unde se pensiona la 1 noiembrie 1940¹¹⁶. De asemenea, din aceeași familie coboară și *Mircea Chisacof*, căsătorit cu Lia Brad-Chisacof (**fig. 10**) (n. 31.05.1955, la Cluj-Napoca), cunoscut cercetător la Institutul de Studii Sud-Est Europene¹¹⁷, cei doi având doi copii: *Ana Chisacof* și *Iunia Rauch-Chisacof*.

Familiei Chisacov¹¹⁸ există și în alte zone ale țării, precum la Galați¹¹⁹, Brăila¹²⁰, Orșova¹²¹ și chiar în Republica Moldova¹²²; de asemenea, menționăm

¹¹⁴ **MO**, nr. 77, din 5 aprilie 1930.

¹¹⁵ „Epoca”, seria II, anul IV, nr. 717, din 21 martie 1898.

¹¹⁶ **MO**, anul CVIII, nr. 235, din 8 octombrie 1940. O *Maria Chisacov* este menționată și la 15 octombrie 1936, impieगत stagiar din Serviciul Exterior al Ministerului Finanțelor (**MO**, nr. 276, din 26 noiembrie 1936).

¹¹⁷ Ștefan S. Gorovei, *Genealogii hușene (cu amintiri fălticenene)*, p. 32.

¹¹⁸ Cum ar fi șoferul *Victor V. Chișacov*, de la Direcția Construcției Aeriene, în 11 august 1937 (**MO**, nr. 183, din 11 august 1937) și 2 noiembrie 1939 (**MO**, anul CVII, nr. 262, din 11 noiembrie 1939).

¹¹⁹ În februarie 1887 era menționat *C. Chisacov*, în orașul Galați (*Istoria politiceii noastre monetare și a Băncii Naționale, 1880 -1914*, vol. II, partea I, București, 1932, p. 486), iar în anul 2014 o regăsim pe *Dina Chisacov*, de 70 de ani („Viața liberă”, din Galați, anul XXV, nr. 7554, 9-10 august 2014, p. 7).

¹²⁰ La 23 mai 1878, un *Cristea Chisacov*, soldat în Regimentul III Artilerie, primea medalia *Virtutea Militară*, „pentru curajul și energia cu care s-a distins în luptele pentru ocuparea Vidinului” (**MO**, nr. 142, din 29 iunie 1878). Mult mai târziu, la 30 august 1905, este menționat sergentul *Cristache Chisacof*, din Brăila (**MO**, nr. 121, din 31 august 1905). De asemenea, la 7 ianuarie 1946 îl întâlnim pe *Constantin Chisacof*, tot din Brăila (**MO**, anul CXIV, nr. 6, din 7 ianuarie 1946).

¹²¹ La 29 noiembrie 1948 este menționat *Vasile Chisacov*, gardian de poliție maritimă, la Căpitania Portului Orșova (**MO**, anul CXVI, nr. 278, din 29 noiembrie 1948). Tot un *Vasile Chisacof* apare și în 1941, în funcția de portar (**MO**, anul CXI, nr. 34, din 10 februarie 1941).

¹²² Facem referire la *Chisacov Anatoli* (n. 22 noiembrie 1960), din localitatea Vulcănești, Republica Moldova, fiul lui *Chisacov Stepan* și al *Ludmilei Chisacova* (**MOR**, vol. 21, 2009). Tot la Vulcănești îi întâlnim, în prezent, pe *Dmitrii Chisacov*, consilier local (vezi site-ul www.cec.md, accesat la data de 25.02.2018) și pe *Alexandru Alexandru Chisacov*, n. la 15 iunie 1981 (site-ul http://jurisprudenta.csj.md/search_plen_penal.php?id=1178, accesat la data de 24.02.2018), iar în a doua parte a sec. XX figura și elevul *Pantelei Kisakov* (Anatol Măcriș, *Găgăuzii*, Editura Paco, București, 2008, p. 101). De asemenea, la Cahul a trăit

și pe *Alexandru Chisacov*, profesor la Facultatea de Inginerie Mecanică și Mecatronică București, din 1979, fără ca să știm, deocamdată, care este legătura acestora cu Chisacovii din Huși.

*

În materialul prezentat am văzut cum o familie de negustori, provenind de la sud de Dunăre, s-a împământănit în Moldova, în debutul secolului al XIX-lea, la Huși, unde s-a remarcat atât prin derularea unor activități de comerț, efectuarea de donații și implicarea în administrația orașului, cât mai ales prin ctitorirea, în acest oraș, a două biserici. Nefiind un neam cunoscut, lipsiți de proprietăți funciare numeroase, au lăsat în urma lor puține surse documentare, aspect de natură a îngreuna stabilirea filiației exacte a tuturor membrilor familiei Chisacov în cadrul spiței de neam (vezi **Anexa II**, o încercare de reconstituire incompletă).

Anexa I

Testamentul lui Toma A. Chisacoff, din 14 iunie 1920

„Subsemnatul Toma A. Chisacoff, proprietar domiciliat în orașul Huși, declar prin prezentul act că liber și nesilit de nimeni, până ce mă aflu în deplinătatea minților mele, am hotărât următoarele asupra avutului meu după a mea încetare din viață:

1. Las Primăriei Comunei Huși suma de 500.000 lei în bonuri de valoare nominală. Această sumă, Primăria o va întrebuința exclusiv pentru procurarea luminei electrice pentru orașul Huși. Dacă cumva, în timpul vieții mele, voi face eu vreo asociație sau întreprindere în scopul a procura lumina electrică, într-un asemenea caz, dreptul meu ce aş avea într-o atare asociație sau întreprindere, rămâne în plină proprietate comunei. În acest din urmă caz, comuna însă nu va mai putea pretinde plata legatului în numerar.

Ca amintire și ca exemplu pentru oamenii care ar dori să mai facă opere de binefacere, doresc ca Primăria Huși să oblige pe antreprenor sau furnizorii luminei electrice, ca în locul luminei electrice, într-un loc vizibil să facă a se scrie numele meu și al soției mele ca donatori.

M-am gândit că acest târg al Hușului, reședința Sfintei Episcopii și centrul Moldovei, are un mare viitor și deci pentru a intra în rândul orașelor civilizate, are nevoie și de o lumină curată și igienică cum este cea electrică. Doresc ca Primăria

---

Evghenia Chisacov, străbunica prof. univ. Ana Guțu, din Chișinău (Ana Guțu, *Eseuri traductologice*, Chișinău, 2015), fiica profesorilor de limbă română și istorie Valentina Petrov-Sârghi și Pavel Petrov (site-ul https://ro.wikipedia.org/wiki/Ana_Gutu, accesat la data de 18.03.2018).

Huși, în termen de doi-trei ani de la moartea mea să termine și această operă strict necesară.

Rudele mele le rog să-mi respecte această dorință a mea și să nu se încurce în procese dăunătoare, căci respectarea acestei dorințe se va răsfrânge și asupra lor, deoarece lumina aceasta va lumina și pe cei nevoiași de pe la părțile mărginașe ale orașului, iar noi oamenii muncitori și economi în viață trebuie să dăm exemple tuturor, că economia este izvor de opere binefăcătoare când sufletul omului vibrează la suferințe și nevoile altora.

De avutul meu mai dispun în chipul următor: copilei Mavra Mazilu, pe care am îngrijit-o eu și soția mea, las în plină proprietate casele mele din Huși, str. Cuza Vodă nr. 55, unde se ea împreună cu toate atenansele și toate lucrurile mobile din casă, inclusiv bijuteriile, fără bani numerar sau în bonuri sau oricare monedă s-ar găsi. Asemenea, tot ei se va număra de executorul testamentar suma de 100.000 lei în numerar.

Îi impun însă îndatorirea de a îngriji pe soția mea Maria Chisacoff, care e suferindă, cu tot ce e necesar existenței sale până la încetarea sa din viață, adică cu locuința unde e obișnuită, haine, hrană, căutarea medicală posibilă. Cât timp soția mea va trăi, impun comunei Huși îndatorirea de a-i corda o rentă viageră lunară de 2.000 lei și într-un ... de va crede necesar, procurarea luminei electrice. Aceasta o va aprecia însă Consiliul Comunal pe vremuri bune și să nu îngreueze bugetul, va face cum va socoti mai nimerit și potrivit momentului. În orice caz, soției mele trebuie să i se numere 2.000 lei lună pentru a-i ușura viața și pentru a se putea căuta la boala ce suferă până la sfârșitul vieții sale.

2. Rudelor mele li se vor plăti de executorul testamentar următoarele sume:

- a) Lenuței Constantinescu, din județul Iași, sau fiicelor sale Constanța, Victoria și Alina, în caz de decesul ei, suma de 15.000 lei;
- b) Electrei I. Darie, fina mea, suma de 5.000 lei;
- c) Mariei preot C. Vasiliu, fina mea, suma de 5.000 lei;
- d) Nepotului meu Alexa Chisacoff, suma de 15.000 lei;
- e) Surorii mele Maria Rusu, suma de 5.000 lei;
- f) Surorii mele Teodora Cojan, suma de 5.000 lei;
- g) Surorii mele Ecaterina Diacon Manoliu, suma de 5.000 lei;
- h) Maria M. Chirițoi, fina mea, suma de 5.000 lei;
- i) Copilei Elenei M. Chirițoi, suma de 5.000 lei;
- j) Aurorei M. Chirițoi, suma de 5.000 lei;
- k) Anetei V. Maxim, nepoata mea, suma de 2.000 lei;
- l) Nastasiei I. Cojan, nepoata mea, suma de 2.000 lei;
- m) Dimitrie I. Cojan, nepotul meu, suma de 2.000 lei;
- n) Alecu I. Cojan, nepotul meu, suma de 2.000 lei;
- o) Paraschivei Minea, nepoata mea, suma de 3.000 lei, iar nepoților mei Titus, Ionel, finul meu, Mircea și Eduard câte ... lei fiecare;
- p) Nepoatei mele Emilia C. Mălinescu, suma de 3.000 lei, și fiicelor sale Natalia, Ecaterina și Aneta câte 5.000 lei de fiecare, iar băieților Mihai și Mitică câte 2.000 lei de fiecare;
- r) Casandrei Ștefan Perjeru, din Huși, suma de 2.000 lei;

s) Tincăi D. Chisacoff, suma de 2.000 lei;

t) Mariței Gheorghiu, care e în serviciul meu, suma de 5.000 lei.

Legatar universal și executor testamentar care va lua toate măsurile necesare pentru aducerea la îndeplinire a voinței mele, care va lichida averea mea, spre plata legatelor și care va apăra singur sau împreună cu alții diferitele procese ce s-ar ivi, institui și numesc pe finul meu, avocatul M. Chirițoi. D-sa va avea dreptul ca să lichideze întreg avutul și să plătească toate legatele în termen de un an de la moartea mea, timp în care va avea posesiunea de drept a întregii mele averi.

În acest timp, fiindcă el va avea venitul, va plăti soției mele renta viageră de 2.000 lei/lună. Această obligație încetează însă pentru d-sa din ziua când va preda Comunei Huși legatul prevăzut, căci din acea zi sarcina aceasta incumbă comunei. Tot comunei incumbă această sarcină din chiar ziua morții mele, în cazul în care comuna va moșteni de la mine dreptul meu dintr-o asociație sau întreprindere pentru procuratul luminei electrice, cum am prevăzut mai sus.

Fiecare legatar particular își va plăti din legatul său taxele succesoriale aferente sau orice alte taxe ar mai fi. Iar în cazul când le va plăti legatarul universal, i se vor ține în seamă de legatarul particulari, care nu vor putea pretinde decât diferența până la completarea legatului lor.

Dacă finul meu, avocatul M. Chirițoi, nu primește acest legat și această sarcină de executor testamentar, în caz de refuz din partea sa, institui legatar universal al meu și executor testamentar Comuna Huși, care prin reprezentantul său va aduce la îndeplinire executarea tuturor dispozițiilor din acest testament.

Aceasta este dorința mea nestrămutată și, prin acest testament revoc și anulez în totul orice testament anterior.

Făcut în Huși, azi 14 iunie 1920, scris de altă persoană, dar dictat, citit, verificat și subsemnat de mine pe toate patru pagini.

(ss) T. A. Chisacoff¹²³.

„Codicil

Subsemnatul Toma A. Chisacoff, proprietar din Huși, ratific testamentul meu anterior depus la Tribunalul Fălciu, însă din cauza încetării din viață a iubitei mele soții Mărioara T. A. Chisacoff, simțesc nevoie a modifica numai unele din dispozițiunile luate, ținând socoteală și de valuta din ziua de azi și de scopul operilor de binefacere ce voiesc să îndeplinesc.

Drept aceea, impun legatarului meu universal îndatorirea să dea rudelor mele sumele ce le determin prin aceasta:

1) Ecaterina Manoliu, sora mea, 50.000 lei și fiecărui copil al său câte 25.000 lei. Total 150.000 lei;

2) Teodorei I. Cojan, sora mea, 50.000 lei și fiecărui copil al său câte 25.000 lei. Total 150.000 lei;

3) Mariței Rusu, sora mea, 50.000 lei;

4) Nepotului meu Alexa Chisacoff, 30.000 lei;

¹²³ ANV, Fond Primăria orașului Huși, Dosar 4/1924, filele 6-7.

5) Elenei Constantinescu, nepoata mea din comuna Rădiu lui Tatar, județul Iași, 20.000 lei;

6) Electrei Darie, studentă în Medicina Iași, fina mea, 10.000 lei;

7) Fetițelor d-lui Mihai Chirițoiu, Maricica, Ilenuța și Aurora, câte 5.000 lei fiecare;

8) Mavrei Mazilu 100.000 lei numerar. Tot ei îi leg casele cu tot locul lor atât unde stau eu, cât și cele care sunt date cu chirie, dimpreună cu tot mobilierul și lucrurile casnice, inclusiv casa de bani și juvaerurile. Însă celelalte sume de bani, obligațiuni, creanțe ce s-ar găsi în casa de bani aparțin legatorului universal, căci prin valorificarea lor va putea plăti diferențele legate particulare;

9) Marița G. Tăbăcaru, femeia din serviciul meu, 20.000 lei;

10) Finei male Maria preot Costică Vasiliu, 10.000 lei;

11) Casandrei Șt. Pețjeru din orașul Huși, 2.000 lei.

A) Fiecare legatar particular își va plăti taxa de succesiune aferentă, așa cum am hotărât și prin testamentul mistic depus deja la Tribunalul Fălciu.

B) În privința Primăriei Huși, declar în chipul următor: intenționez că de la data facerii acestui testament, până la sfârșitul vieții mele – deci în viață fiind – să-i dau 600.000 lei, în bonuri. Dacă îndeplinesc această operă, atunci legatarul universal este eliberat. În cazul când n-o fac eu în timpul vieții mele, atunci legatarul va da el 600.000 lei în bonuri.

Capitalul formează un fond inalienabil intitulat «Donațiunea soților Toma și Maria Chisacoff», iar venitul acestor bani se va împărți la săraci de către primar, respectiv cei doi consilieri, în două rate egale, adică jumătate la 1 mai și jumătate la 1 noiembrie stil nou al fiecărui an. La 20 de persoane câte 600 lei / an și la 18 persoane câte 1.000 lei / an, în două rate egale, când se va face și parastas la sfânta biserică zidită de mine și soția mea cu cheltuiala noastră «Sf. Toma» din Huși.

C) Cheltuielile de înmormântare se vor suporta de legatorul universal, care va lichida activul și pasivul succesiunii și plata legatelor particulare în termenul desemnat prin testamentul anterior, modificat și completat prin acesta.

D) Așadar testamentul anterior rămâne valabil, prin acesta nu desființez decât numai dispozițiunile care sunt imposibile, clarificând că legatorii¹²⁴ vor primi sumele aci determinate, acelea din cauza valutei; asemenea Primăria Huși va primi numai suma de 600.000 lei, dacă nu-i voi da eu prin anticipație, pentru a servi la scopul aici arătat; deci cade dispoziția referitoare la uzina electrică. De asemenea, și dispozițiunea referitoare la averea iubitei mele soții, care mi-a precedat.

În acest chip înțeleg să contribuie cu puținul meu la ameliorarea situațiunei materiale a diferitelor rude aci arătate și la ajutorul celor săraci prin capitalul lăsat comunei Huși.

După lichidarea socotelilor și răfuelilor activului și pasivului succesiunei la împlinirea termenului de doi ani, de la încetarea mea din viață, legatorul meu universal va da 30.000 lei Liceului de Fete din Huși «Elena Doamna», pentru ca din venitul acestor bani – care formează un fond inalienabil – să se întrețină câteva eleve sărace, însă talentate, cu bune purtări și silință la învățătură – capitalul va forma fondul intitulat

¹²⁴ Așa în original.

«Donațiunea soților Toma și Maria T. A. Chisacoff». Doresc ca în ziua patronului Liceului «Elena Doamna» să se pomenească și numele nostru în cuvântările ocazionale ale profesorilor, ca un exemplu și îndemn al oamenilor de bine, pentru ajutorarea elevelor din acest oraș, «centrul Moldovei».

Doresc ca rudele mele să se mulțumească cu aceia ce le-am lăsat. Dacă vor intenta procese, atunci acel care intentă proces de anulare a testamentului și-l va pierde, va pierde și legatul aci determinat, care, în asemenea caz, devine de drept câștigat de Liceul „Elena Doamna” și măbind fondul de mai sus, va servi în același scop. Aceasta este voința mea nestrămutată.

Făcut în Huși, astăzi, 26 mai 1924.

(ss) T. A. Chisacoff¹²⁵.

¹²⁵ *Ibidem*, filele 8-9.

Fig. 1. Biserica „Înălțarea Domnului” din Huși (1833).

Fig. 2. Ctitorii Hagii Petcu Chisacov și soția sa Bălașa (tablou din 1833).

Fig. 3. Piatra de mormânt a soților Petcu și Bălașa Chisacov.

Fig. 4 Alexandru-Gheorghiu Doinariu (1882 - 1933).

Fig. 5. Toma și Maria Chisacov.

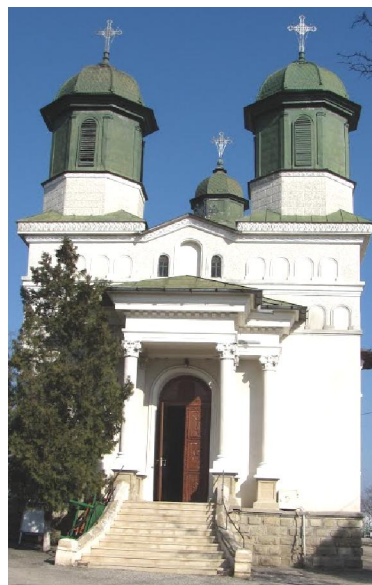

Fig. 6. Biserica „Sf. Toma” din Huși (1910).

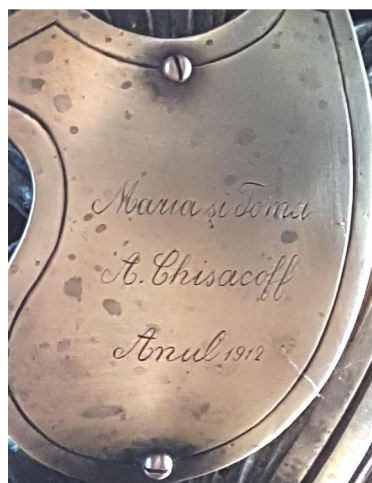

Fig. 7-8. Candelabru donat în anul 1912 bisericii „Sf. Toma” Huși de către soții Maria și Toma Chisacof (în dreapta, detaliu).

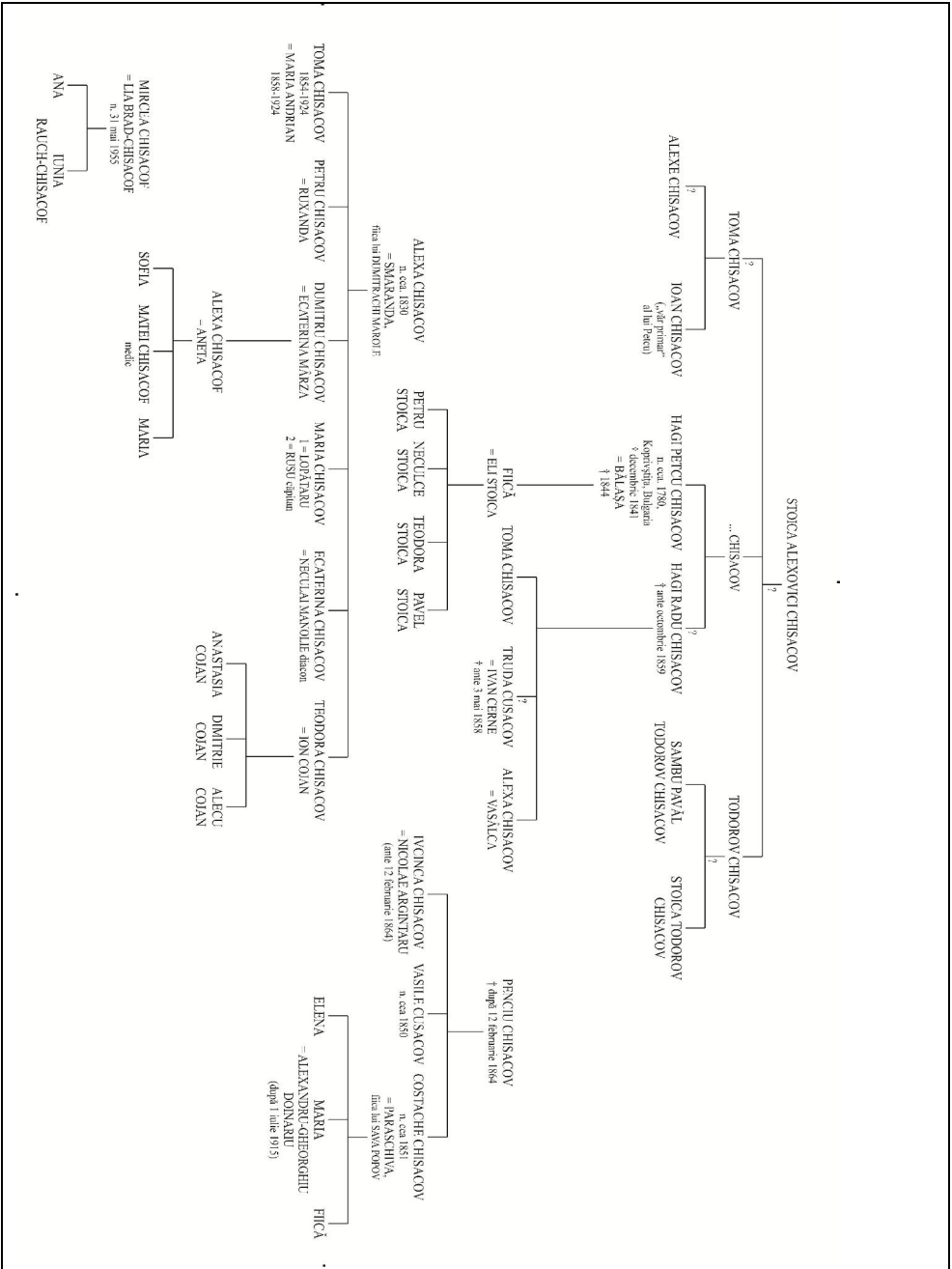

Fig. 9, Arbore genealogic Stoica Alexovici Chisacov